

RÖDOVANS SÖZLEŞMESİ; HUKUKSAL DURUM, SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1 RÖDOVANS SÖZLEŞMESİNİN ORTAYA ÇIKIŞ SEBEBİ

3213 Sayılı maden Yasası 5. Maddesinde önceki 6309 sayılı yasada olduğu gibi hakların bölünmemesi ilkesini kabul etmiştir. Buna göre, arama ruhsatı, ön işletme ruhsatı ve işletme ruhsatlarından hiçbirisi hisselerle bölünemez. Bu ruhsatların tek bir gerçek veya tüzel kişiye ait olması gerekir. Maden haklarının bölünmemesi ilkesinin konuluş amacı, işletilmesinde kamusal yarara olan madenleri n rasyonel ve ekonomik olarak değerlendirilmesini sağlamaktır (Topaloğlu 1999).

Rödovans veya maden kirası sözleşmesi, maden yasasında ne de başka bir yasada özel olarak düzenlenmiş değildir. Maden ruhsatlarının bölünmemesi ilkesi rödovals sözleşmesinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Gerçekten de uygulamada maden ruhsatlarının bölünme yasağı rödovals sözleşmesiyle aşılmaktadır. Esasen ruhsatların bölünmesi rasyonel ve ekonomik olarak değerlendirilmesini engellemez. Halen verilen ruhsat alanlarının büyük bir bölümünde, ruhsat alanının küçük bir yerinde madencilik yapılırken diğer kısım atıl olarak beklemektedir. Ruhsat alanlarının yasal olarak birbirinden bağımsız boyutlarda bölüne memesi nedeni ile bazı ruhsat alanlarından verimli ve ekonomik bir şekilde yararlanılamamaktadır.

Açık bir yasal düzenleme olmamakla birlikte rödovals sözleşmesine hukukumuzda hukuki bir dayanak bulmak mümkündür. 3213 sayılı maden yasasının 28. Maddesinin gerekçesinde dolaylı da olsa rödovals sözleşmesine işaret edilmektedir. Madde gerekçesinde konuyla ilgili aynen şu ibareler kullanılmaktadır:“....Diğer taraftan bu süre zarfında madenci kendisine maddi destek araya bileceği gibi, işletme iznini bir başkasına kiralayabilecek ve kanun karşısında teknik ve mali yönden tek sorumlunun ruhsat sahibi olacağı, esası getirilmekte (dir)” (Kayserili &Topaloğlu 1990).

Yine, maden yönetmenliğinin 32. Maddesini değiştiren 06.11.1990 tarih ve 20687 sayılı resmi Gazetede yayınlanan yönetmelik hükmüyle rödovals sözleşmesinin Maden işleri Genel müdürlüğüne bildirilmesi zorunlu kılınarak, rödovals ve maden kirası sözleşmesi dolaylı olarak kabul edilmektedir.

2 RÖDOVANS SÖZLEŞMESİNİN ŞEKLİ VE TESCİLİ

Türk Borçlar Hukukunda sözleşmelerde şekil serbestisi geçerlidir. Yasada özel olarak bir şekle bağlanmayan sözleşmeleri taraflar istedikleri şekilde yapabilirler (Eren 1998). Rödovals sözleşmesi maden ruhsatının devri anlamına gelmediğinden, devir sözleşmesinin maden işleri Genel Müdürlüğünde yetkili memur huzurunda yapılması zorunluluğu yoktur. Maden ruhsat(madenci) ile rödovals sahayı işletecek olan (rödovansçı) rödovals sözleşmesini isterlerse adi yazılı şekilde, isterlerse noterde düzenleme şeklinde yapabilirler. Bu sözleşmenin noterde yapılması halinde sözleşmedeki bedel üzerinden nisbi harç ödemeleri gerekir. Maden Yönetmenliğinin 32. Maddesine

1990 yılında eklenen hükme göre, üçüncü kişi ve kuruluşların rödovans, kira, taşeron ve benzeri sözleşmelere dayanarak ruhsat sahasında madencilik faaliyetinde bulunma bilmeleri, Maden işleri Genel müdürlüğünün iznine bağlıdır. Ruhsat sahibi rödovans sözleşmesini yapıldığı tarihten itibaren bir ay içerisinde maden işleri genel müdürlüğüne bildirmek ve uygun görüş almak zorundadır. Beyanda bulunma yetkisi ruhsat sahibine aittir. Ruhsat sahibinin bir başvurusu bulunmadan, salt rödovansçının baş vurmasına dayanılarak maden yönetmenliğinin 32. Maddesi uyarınca işlem yapılamaz (Danıştay 8. Dairesi, 26.05.1992 gün ve E.1991/62, K.1992/67 sayılı kararı). Bu zorunluluğa uymayan, bir başka deyişle bir ay içinde bildirimde bulunup uygun görüş almayan, ruhsat sahibi hakkında 3213 sayılı maden yasasının 10. Maddesindeki hatalı beyana ilişkin yaptırım uygulanır. Bu yaptırım ise, bir defaya mahsus teminatın madencilik fonuna irad kaydedilerek, teminatın 5 katına çıkartılması şeklindedir. Yönetmeliğin anılan hükmüne aykırı olarak rödovans sözleşmesi hakkında maden işleri genel müdürlüğünden onay alınmaması onun geçersizliğine neden olmaz. Sadece madenci hakkında teminatın 5 katına çıkarılması şeklinde parasal yaptırım uygulanır. Bildirimde bulunulmamış olsa dahi, rödovans sözleşmesi ruhsat sahibi madenci ile rödovansçı arasında hukuki bağlayıcılığını devam ettirir. Uygulamada bazen, rödovans karşılığında maden ruhsatının devredildiğini görmekteyiz. Taraflar ruhsat devrinden önce devralınan devredene karşı bir rödovans bedeli ödeme zorunluluğu koymuşlar ve bu sözleşmeyi yazılı olarak yapmış olabilirler. Bu sözleşme aslında rödovans sözleşmesi değil, taksitli satım sözleşmesi niteliğindedir. Böyle bir sözleşme borçlar yasasının 149. Maddesine göre geciktirici şart olan ruhsatın devri olayı gerçekleşene kadar askıdadır. Ruhsatın devredilmesiyle birlikte bu sözleşme hüküm ve sonuçlarını doğurmaya başlar. Ruhsatı devreden madenci devralanla ayrıca yazılı bir rödovans sözleşmesi yapmamış, rödovansı sözlü olarak kararlaştırmışlarsa durumu çok ağırdır. Zira, maden ruhsat devirleri şartsız ve ek form 16 'ya uygun tek tip dilekçe düzenlenmesiyle gerçekleştiğinden bu hakkını ileri sürmesi son derece güçleşmektedir. Böyle bir durumda ancak borçlar kanununu m.28 hükmüne dayanarak aldatıldığını kanıtlayarak devir işlemi iptal ettirebilir. Hemen belirtmek gerekir ki böyle bir davada hile veya aldatmayı ispat etmek son derece güçtür. Bütün maden hakları ve faaliyetleri ile ilgili teknik ve mali konular maden işleri genel müdürlüğü tarafından tutulan maden siciline tescil edilir. Rödovans sözleşmesinin maden siciline tescil edilip edilmeyeceği konusunda tereddüt doğmuşsa da; Danıştay 1. Dairesinin 31.02.1997 gün ve E.1997/3, k 1997/13 sayılı istişare görüşüyle bu tereddüt ortadan kalkmıştır. Danıştay'ın anılan görüşüne göre, madenle ilgili kira rödovans ve benzeri sözleşmesi niteliği gereği üçüncü kişilere karşı öne sürülebilecek haklar içermesi nedeniyle aleni (açık) olan maden siciline tescili mümkündür. Burada da sicile tescil başvurusunun ruhsat sahibi madenci tarafından yapılması gerekir.

3 RÖDOVANS SÖZLEŞMESİNİN KONUSU VE UYGULANACAK HÜKÜMLER

Rödovans sözleşmesinde rödovansçı, maden ruhsatına konu alanın tamamında veya bir kısmında kullanma hakkına sahip olmayacaktır. Rödovansçının bu

kullanma hakkı, madencilik faaliyeti yapmak yetkisini içerir. Bu yetkiye dayanılarak maden sahasında ocak, kuyu ve galeriler açabilir ve sondaj yaparak maden varlığını tesbit edebilir ve bulduğu madeni çıkara bilir. Madenler, Anayasanın 168. Maddesi ve 3213 sayılı madene yasanın 4. Maddesine göre Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Amerika birleşik devletlerinde Texas, New Mexico, Colorado ve Kansas gibi eyaletlerde geçerli olan madenin arazi sahibine ait olduğu tamamlayıcı parça sistemi Türk hukuk sisteminde benimsenmemiştir(Göğer 1979). Ülkemizde devlet kendi kamusal mülkiyeti altındaki madenlerin işletilmesi için özel kişilere izin verebilir. İşte bu izinle üretilen cevherler, menkul (taşınır) mal haline gelir ve Devletin kamusal mülkiyetinden çıkarak onu üreten kişinin mülkiyetine girer. Rödivans sözleşmesine dayanarak cevher üreten rödivansçı çıkardığı cevherlerin mülkiyetine sahip olur. Dolayısıyla, bu cevherler ruhsat sahibinin, borcu nedeniyle alacaklıları tarafından haciz edilemez. Aynı şekilde ruhsat sahibinin borcunu teminat altına almak için üzerinde rehin hakkı kurulamaz. Rödivans sözleşmesine maden kanununda özel bir düzenleme olmadığı için Borçlar kanunu'nun 270 ve devamı maddelerinde düzenlenen "hasılat kirasına " ait hükümler uygulanır (Tandoğan 1985). Hasılat kirası, kiralayanın hasılat kiracısına bir bedel karşılığında ürün getiren bir hakkın kullanımını vermeyi ve ürünleri elde etmeyi bıraktığı sözleşmedir. Rödivans sözleşmesi, uygulamada haliyle hasılat kirası sözleşmesinde verilen tanıma aynen uymaktadır. Adliye mahkemeleri ve Yargıtay da rödivans sözleşmesine hasılat kirasına ait hükümleri uygulama eğilimindedir. (Çanga& Çanga 1996). Rödivans sözleşmesiyle maden ruhsatlı sahanın tamamının kullanımı bırakıla bileceği gibi, sadece ruhsat sahasının bir kısmı da verilebilir. Bu durumda 3213 sayılı maden yasa' sının 5. Maddesindeki maden ruhsat sahasının bölünemeyeceği veya paylara ayrılamayacağını öngören yasaklama hükmü de aşılmış olmaktadır. Rödivans sözleşmesi uygulaması, idari kamu kurumları özellikle Havzai Fehmiye kanununun geçerli olduğu Zonguldak bölgesinde Türkiye Taş kömürü işletmeleri tarafından sıklıkla kullanılmaktadır.

4 RÖDOVANS SÖZLEŞMESİNDE TARAFLARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

4.1 Ruhsat sahibinin yükümlülükleri

Borçlar yasasının 272. Maddesine göre kiralayan sözleşmenin amacını sağlayacak şekilde kiralanan şeyi kiracıya teslim etmekle yükümlüdür. Rödivans sözleşmesinde ruhsat sahibi madenci, rödivans çının sahada maden işletmesi için gerekli bütün ortamı sağlamak zorundadır.Bu bağlamda, özellikle rödivans sözleşmesinin maden işleri genel müdürlüğüne baş vurusunun yapılarak onayının alınması ve maden siciline tescilinin sağlanması gerekir. Borçlar yasasının 271. Maddesi uyarınca, maden sahasında ruhsat sahibine ait olup da rödivans sözleşmesine dahil demirbaş eşya iş makinaları, ulaşım araçları ve işletme tesisatı varsa bunların bir listesinin çıkarılarak değerlerinin gösterilmesi zorunludur. Ruhsat sahibi, listede yer alan alet ve makinaların tamamını

rödovansçıya teslim etmelidir(Yavuz 1994).3213 sayılı maden yasasının 12. Maddesi hükmü gereği her türlü madenin ve yan ürün olarak çıkartılan taş ocağı malzemelerinin sevk fişi ile nakledilmesi zorunlu tutulmuştur. Maden yönetmeliğinin 71. Maddesinde belirtildiği üzere ruhsat sahibi madenci, sevk fişini zimmet karşılığında maden işleri genel müdürlüğünden alarak rödavansçıya verecektir. Maden işleri genel müdürlüğü yasal muhatap olarak ruhsat sahibini kabul ettiğinden, ruhsat sahibi sevk fişinin ve diğer resmi belgelerin kendi adına alınması için rödavansçıya noterden vekalet vererek sorunun pratik yoldan çözümüne gidebilir. Yine, 3213 sayılı maden yasası ve diğer mevzuat uyarınca ruhsat sahibince yerine getirilmesi gereken yükümlülükleri de ruhsat sahibine aittir. Bu bağlamda 3213 sayılı maden yasasının 17,20,23,24,26 ve 29. Maddelerinde öngörülen yükümlülükleri ruhsat sahibi tarafın dan yerine getirilmek durumundadır. Bu maddelerde sayılan yükümlülüklerin ihmali maden ruhsatının iptali sonucu nu doğurur. Bundan başka, terk, Feragat ve geçici tatil ile ilgili taleplerin dahi ruhsat sahibi tarafından yapılacağı tabiidir.3213 sayılı maden yasasının 29. Maddesinde ön görülen, işletme faaliyet raporu, imalat haritası, bilanço, arama faaliyet raporu ve bir yıl sonraki üretim programı ruhsat sahibi tarafından hazırlanarak maden işleri genel müdürlüğüne verilir. Bilançonun hazırlanmasında maden yönetmeliğinin 34. Maddesinin (d) bendi, rödavansçının ruhsat sahibine ödediği rödavans bedelinin bilanço da gider olarak gösterilmesini yasaklamıştır. Maden yönetmeliğine uygun olarak hazırlanan bilançoya göre hesaplanacak Devlet hakkını n ve madencilik fon iştirakinin ödeme yükümlüsü ve sorumlusu yine ruhsat sahibidir. 3213 Sayılı maden yasasının 31. Maddesinin emredici ve kesin hükmü gereği rödavansla işletiliyor olsa bile fenni nezaretçi atama yetki ve sorumluluğu ruhsat sahibinin üzerindedir. Bu durum uygulamada bir takım sorunların doğmasına yol açmaktadır. Gerçekten de sahada işletmeciliği rödavansçı yaptığı için, fenni nezaretçiyi onun ataması ve fenni nezaretçi ile doğrudan ilişkiye yine onun girmesi daha akıllıcı olurdu. Bu bakımdan maden hukukuna özgü bir sözleşme olan rödavans sözleşmenin özel olarak yasal bir düzenlemeye kavuşturulması gereği burada bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

4.2 Rödavansçının yükümlülükleri

Borçlar yasası madde 278'de de işaret edildiği gibi, rödavansçı maden sahasını iyi bir şekilde işletme borcu altındadır. Akılcı ve gereklerine uygun bir maden işletmesi göstermeyerek, maden rezervini daha sonraki kullanımlar için ulaşılmayacak şekilde tahrip eden rödavansçı, ruhsat sahibine karşı sorumlu olur. Yine borçlar yasasının 279. Maddesinde kiracı gibi değerlendirilen rödavansçının maden sahasını, kuyuları ve galerileri iyi bir şekilde muhafaza etmesi ve emniyet tedbirlerini alması şart koşulmuştur. Daha sonradan sahanın terk edilmesi halinde 3213 sayılı maden yasasının 32. Maddesine göre ruhsat sahibi ödemekle sorumlu olduğu bedeli, kendi faaliyet döneminde yeterli tedbirleri almayan rödavansçıda tahsil edilebilir. Rödavansçı, sözleşmede kararlaştırılan rödavans bedelini ruhsat sahibine ödemekle yükümlüdür. Deprem, grizu, yangın vb. zorlayıcı nedenlerle maden işletilmesi mümkün olmaz ise rödavans bedeli

indirilebilir. Bunun gibi, maden rezervi sözleşmede öngörülen miktarda çıkmaz ise bu bir "hukuki ayıp" sayılır ve rödovans bedelinin indirilmesi istenilebilir (Tandoğan 1985). Fakat rödovansçı kendisinden kaynaklanan herhangi bir nedenle maden işletme faaliyetinde bulunamaz ise kararlaştırılan rödovans bedelini ödemek zorundadır (Borçlar Yasası m.274). Rödovansçı her yıl kendi faaliyet bölgesi için maden yönetmenliğine uygun olarak hazırladığı bilançoyu ruhsat sahibine teslim eder. Bu bilançodaki yıllık işletme brüt kararına göre tahakkuk edecek Devlet hakkını ve madencilik fon iştirakini ruhsat sahibine öder. Yalnız bu bilançoda ruhsat sahibine ödenen rödovans bedelinin gider olarak gösterilmeyeceğini tekrar etmekte fayda görmekteyiz. Ruhsat sahibi bu bilançodaki brüt kara, kendi aldığı rödovans bedelini de ekleyerek bulunacak yeni bedel üzerinden tahakkuk edecek Devlet Hakkı ve Madencilik Fon İştirakini maden işleri genel müdürlüğüne ödemekle yükümlüdür. Ruhsat sahibinin ödeyeceği devlet hakkı ve fon iştiraki daima rödovansçıdan bu ad altında aldığı bedelden fazla çıkacaktır. İşte, ruhsat sahibi sözleşmede açıkça belirtilmiş olsa bile kendisinin ödeyeceği fazlalık Devlet Hakkını ve Madencilik Fon İştirakini rödovansçıya yüklemeyiz. Zira, hiç kimse veya kuruluşa kendi yasal ödeme yükümlülüğünü başka birinden talep ve tahsil etmesine hukuken izin verilmemektedir.

5 RÖDOVANS SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ

5.1 Sözleşmeye aykırılık nedeniyle sona erme

Rödovans sözleşmesi, ruhsat sahibinin veya rödovansçının yukarıda anlatılan yasadan veya sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerine aykırı hareket etmesi nedeniyle sona erdirebilir. Sözleşme hükümlerine aykırılık nedeniyle sona erdirme, karşı tarafa gönderilen fesih beyanı ile gerçekleşir. Fesih beyanı, bozucu ve yenilik doğuran hakkın kullanımı niteliğinde olduğundan karşı tarafa ulaştığı anda hüküm ve sonuçlarını doğurur. Fesih beyanı ile sözleşmenin sona erdirilmesi için karşı tarafa ulaşması yeterli olup, karşı tarafın bu beyanı kabul etmesine gerek yoktur (Yavuz 1994).

5.2 Sözleşme süresinin dolması sebebiyle sona erme

Rödovans sözleşmesi süreli olarak yapılabılır. Maden İşleri Genel Müdürlüğü kendisinin onayına sunulan rödovans sözleşmelerinde tarafların süre konusunu belirtmelerini istemektedir. Bu süre normalde bir yıldan daha az olamaz. Rödovans sözleşmesinin süresi hiçbir şekilde işletme ruhsat süresini geçemez. Rödovans sözleşmesi belirli süreli ise, sürenin dolması üzerine sözleşme tarafından herhangi biri borçlar yasası m.287' den anlaşılacağı üzere rödovans sözleşmesini sona erdirme olanağına sahiptir. Ancak taraflar dilerlerse belirli sürenin geçmesine rağmen sözleşmeye son vermeyip karşılıklı anlaşma ile rödovans sözleşmesinin süresini uzatabilir. Böylesine süre uzatımı konusunda karşılıklı anlaşma olmaksızın, rödovansçı maden sahasında işletmecilik

faaliyetlerine devam eder ve ruhsat sahibi de sözleşmeyi feshetmeyerek buna muvafakat ederse, rüdvans sözleşmesi bir yıl daha yenilenmiş sayılır (Borçlar Yasası m.287).

5.3 Sözleşmenin feshi ile sona erme

Belirli bir süre öngörülmeven rüdvans sözleşmesini hem ruhsat sahibi hem de rüdvansçı, diğere tarafa rüdvansı sona erdirmek iradesini ulaştırarak rüdvans sözleşmesinden kurtulabilir. Bunun için sözleşmeyi sona erdirmek isteyen taraf fesih bildiriminde altı aylık süre tanımak zorundadır. Başka bir deyişle, rüdvans sözleşmesi, fesih bildiriminin karşı tarafa ulaştığı andan itibaren altı ay sonra sona erecektir. Rüdvans bedelinin ödenmemesi halinde borçlar Yasası'nda ayrı bir fesih prosedürü bulunmaktadır. Buna göre ruhsat sahibi, rüdvans bedelini ödemesi için rüdvansçıya ihtar çekerek 60 günlük önel tanımak zorundadır. 60 günlük önel süresi, ihtarnamenin rüdvansçıya tebliğ edildiği günden itibaren başlar (m. 288/II). Rüdvans sözleşmesiyle 60 günlük önel süresi kısaltılamaz(Tandoğan1985). Rüdvansçı 60 günlük ödeme süresi içerisinde rüdvans bedelini ödemez ise, ruhsat sahibi sözleşmeyi feshedebilir.

5.4 Sözleşmenin önemli sebepler nedeniyle sona ermesi

Belirli süreli rüdvans sözleşmesi önceden öngörülmeven, sözleşmenin devamını çekilmez hale getiren olaylar nedeniyle feshedilebilir. Bu nedenle dayanılarak yapılacak fesih için de altı aylık fesih bildirim süresine uyulmalıdır. Önemli olaylara pazarlama şartlarındaki değişiklik, cevherin istenen tenörde çıkmaması gibi olaylar örnek gösterilebilir. Önemli olay nedeniyle sözleşmenin feshi halinde sözleşmeyi fesheden taraf diğere tarafa, sözleşmeden elde edeceği yararın tam karşılığında tazminat ödemek durumundadır. Borçlar Yasası m.286 hükmüne göre ödenecek bu tazminat bir yıllık rüdvans (kira) bedelinden az olmaz.

6. RÜDOVANS SÖZLEŞMESİNDEN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

6.1 Adli Yargıda Sorunun Çözümü

Rüdvans sözleşmesi, asıl itibarıyla kamu hukuku dalı olan maden hukukunu ilgilendirse de, özel hukuk sözleşmesi niteliğini de taşımaktadır. Uygulamada sıklıkla adli yargı yerlerinde dava açarak uyuşmazlığın çözüm yolu tercih edilmektedir. Adliye Mahkemelerinden uyuşmazlığın değerine göre asliye hukuk veya sulh hukuk mahkemeleri görevlidir. Ayrı bir asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde, maden işletmeciliği Türk Ticaret Kanunu m.1214 göre ticari işletme sayıldığı için, faaliyetin hacmi esnaf işletmesi boyutunu aştığı takdirde davaya asliye ticaret mahkemesinde bakılacaktır. Hem rüdvansçı hem de ruhsat sahibi ticaret şirketiye davanın varsa mutlaka asliye ticaret mahkemesinde açılması gerekir. Davanın hangi yer mahkemesinde açılması sorununa gelince, rüdvans sözleşmesinde sözleşmeyi karakterize eden edim, rüdvans bedeli

olduğu için, davanın rödovans bedelini tahsil edecek olan ruhsat sahibinin ikametgahının bulunduğu yer mahkemesi yetkilidir. Bunun dışında genel yetki kuralı gereğince davalının bulunduğu yer mahkemesinde her zaman dava açmak mümkündür.

Adliye Mahkemeleri rödovans sözleşmesinin feshine maden sicilinden silinmesine karar verilebileceği gibi, tam tersine rödovans sözleşmesinin geçerliliğine ve maden siciline şerhine karar verebilir. Anayasanın m.138 hükmüne göre mahkeme kararlarına herkesin uyması zorunludur. Bu zorunluluk idari kamu kurumlarını da kapsar. Bundan dolayıdır adliye mahkemelerinin rödovans sözleşmesi hakkında verdiği kararın gereğinin Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilmesi anayasal zorunluluktur.

6.2 İdari Yoldan Sorunun Çözümü ve İdari Yargı

Rödovans sözleşmesi maden hukukunu ilgilendirdiği için, Maden İşleri Genel Müdürlüğü, bu sözleşmeyi idare hukuku alanına çekmek istemiş Maden Yönetmeliğinin 32.maddesine 06.11.1990 tarihli 20687 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren değişiklik metnini eklemiştir. Söz konusu yönetmelik değişikliğinin yasa ile düzenlenmesi gereken konuları içermemesi nedeniyle iptali için Danıştay'a dava açılmıştır. Danıştay 8.Dairesi, Maden Dairesinin maden işletmeleri üzerinde gözetim hakkının bulunduğu ve bu hakka dayanarak Anayasanın 124.maddesine göre yönetmelik çıkarma yetkisine sahip olduğu gerekçesiyle yönetmeliğin iptali davasını reddetmiştir (8.D., 09.12.1991 gün ve E.1997/32, K.1991/1924). Bu değişiklikle rödovans sözleşmesinin yapıldığı tarihten bir ay içerisinde Maden İşleri Genel Müdürlüğüne başvurularak uygun görüş alınması zorunlu hale getirilmiştir. Yine aynı değişiklikte ruhsat sahibi ile rödovansçı arasında çıkan uyuşmazlıklarda sözleşme hükümleri dikkate alınarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının verdiği kararın geçerli olduğu belirtilmektedir. Bakanlık böyle bir uyuşmazlığı çözerken, ruhsat sahasındaki faaliyetlerin aksamaması ve rezervlerin teknik yönden en iyi şekilde işletilmesini sağlanmasına dikkat etmek durumundadır. Burada gözden kaçırılmaması gereken diğer bir nokta, Bakanlığın ruhsat sahibi ile rödovansçı arasında sadece maden hukukunu ilgilendiren konulara müdahale ederek uyuşmazlığı çözüme kavuşturacağıdır. Bunun dışındaki akçalı işlere ilişkin uyuşmazlıkları Bakanlığın incelemesi ve bu konuda bir kara vermesi mümkün değildir.

Ruhsat sahibi ile rödovansçı arasında maden hukukuyla ilgili konularda Bakanlığın verdiği karar, yargısal değil idari bir karardır. Dolayısıyla bu karar, idari yargı denetimine tabidir ve iptal davasına konu olabilir.

7. SONUÇ

Sonuç olarak rödovans sözleşmesi uygulaması 3213 sayılı Maden Yasasının birçok hükmüne aykırı uygulamalar içermekte, bu konunun özel olarak yasal

düzenlemeye kavuşturulmaması, başta Maden İşleri Genel Müdürlüğü olmak üzere ruhsat sahibi ve rödovansçı arasında birçok hukuki uyumsuzluklara neden olmaktadır. Borçlar Yasasının Hasılat Kirasına ait hükümleri rödovans sözleşmesinin niteliği ile bağdaştığını söylemek zordur. 3213 sayılı Maden Yasası ise rödovansçıyı yasal muhatap kabul etmediğinden, maden ruhsat sahasını rödovans ile kiralayan ruhsat sahibi, rödovansçının eylemi nedeniyle ruhsatın iptaline kadar gidecek birçok olumsuzluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Buyasal boşluğun doldurulması ve bir takım hukuksal belirsizliklerin ortadan kaldırılması bakımından maden hukuku dizgesine uygun yasal bir düzenlemeye gidilmesi çok yerinde olacaktır.

KAYNAKLAR

- Çanga, H.E. & Çanga, B. 1996. Maden Kanunu. İstanbul: Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı Yayını.
- Eren, F. 1998. Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt:1. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Göğer, E. 1979. Maden Hukuku. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını.
- Kayserili, Y. & Topaloğlu, M. 1990. Türk Maden Hukuku ve Yer altı Zenginlikleri Mevzuatı. İstanbul: Kazancı Yayınları.
- Tandoğan, H. 1985. Borçlar Hukuku-Özel Borç İlişkileri Cilt:I/2. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını.
- Topaloğlu, M. 1999. Maden Kanunu. Adana: Karahan Hukuk Yayınları.
- Yavuz, C. 1994. Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler Cilt:I. İstanbul: Beta Yayınevi.